

Rosa Luxemburg

Martinique

Berg av rykande ruiner, högar av lem-lästade kroppar, ett eldhav vars rök och ånga omsluter allt, lera och aska – det är allt som finns kvar av den blomstrande lilla staden, som likt en fladdrande svala vilade på vulkanens bergssluttning. Av allt att döma hade den vredgade jätten sedan en tid retat sig på detta mänskliga övermod, på de tvåbenta dvärgarnas blinda självtillräcklighet. Generös även i sin vrede, en äkta rese, varnade han de galna kreaturen som krälade vid hans fötter. Han rökte, spydde ur sig glödande moln, i hans innersta kokade det och sjöd och smällde som gevärssalvor och kannon-skott. Men de jordiska herrarna, de som styrde över människans öde, förblev oberörda i tron – på sin egen vishet.

Den sjunde förklarade den kommission som regeringen hade sänt ut till det oroliga folket på Saint-Pierre att allt var i sin ordning i himmelen och på jorden. Allt är i sin ordning, ingen anledning till oro! – så sades det även före eden i Bollhuset i Ludvig XVI:s dansglada hov, samtidigt som glödande lava samlades till ett fruktansvärt utbrott i revolutionsvulkanens krater. Allt är i sin ordning, lugnet härskar överallt! – så lät det i Wien och Berlin före marsutbrottet för femtio år sedan. Den ålderdomliga och kränkta titanen på Martinique rättade sig inte efter rapporten från den ärevördiga kommissionen; sedan folket lugnats av guvernören den sjunde fick titanen sitt

utbrott på morgonen den åttonde och begravde på ett fåtal minuter guvernören, kommissionen, folket, husen, gatorna och skeppen under den glödande urladdningen från sin vredesfyllda bröstkorg.

Det var ett grundligt arbete. Fyrtiotusen människoliv strök med, en handfull skälvande nödställda flyktingar räddades – den gamla jätten kan lugnt bolma och mullra, han har visat sin makt, på ett fruktansvärt sätt har han hämnats föraktet för hans uråldriga kraft.

Men nu framträder ur den förintade stadens ruiner på Martinique en ny, obekant skepnad som aldrig förut skådats – människan. Varken herre eller slav, varken svart eller vit, varken rik eller fattig, varken plantageägare eller löneslav – människor har klivit fram på den lilla krossade ön, människor som endast känner smärtan och ser förödelsen, som endast vill rädda och hjälpa. Gamla Mont Pelé har utfört underverket! Glöm Faschodas dagar, glöm konflikten om Kuba, glöm *la Revanche* – fransmän och engelsmän, tsaren och Washingtons senat, Tyskland och Holland skänker pengar, skickar te-

legram, erbjuder en hjälpande hand.¹ Ett broderskap mellan folken mot den hatfyllda naturen, mänsklighetens återuppståndelse på den mänskliga kulturens ruiner. Priset var högt för att de åter skulle minnas sin mänsklighet, men Mont Pelés muller är en stämma som man inte kan bortse från.

Frankrike begråter den lilla öns fyrtiotusen lik, och hela världen skyndar sig för att torka den sörjande Moderrepublikens tårar. Men hur var det förr i tiden, för århundraden sedan, då Frankrike lät floder av blod flyta på de stora och små Antillerna? I havet utanför Afrikas östkust ligger en vulkanisk ö, Madagaskar; där såg vi för femtio år sedan den sörjande Republiken, som i dag begråter sina förlorade barn, med kedjor och svärd kuva de motspänstiga invånarna under sitt ok. Ingen vulkan öppnade där sin krater, de franska kanonernas mynningar spydde ur sig död och förintelse, fransk artillerield svepte bort tusentals spirande människoliv från jordens yta tills det fria folket lade sig platt på marken, tills »vildarnas« bruna drottning släpades till »Ljusets stad« som trofé.

Vid den asiatiska kusten, smekt

---

1. I staden Faschoda i Sydsudan mötte franska och engelska trupper varandra 1898, vilket utlöste en diplomatisk kris och vapenskrammel. På spel stod den koloniala fördelningen av nordöstra Afrika. »Konflikten om Kuba« syftar förmodligen på kriget 1898 mellan USA och Spanien som började då det amerikanska krigsfartyget Maine sjönk i Havannas hamn. Kriget handlade bland annat om den koloniala kontrollen av Kuba. *La Revanche* syftar på de patriotiska stämningar som härskade inom olika skikt i Frankrike efter nederlaget i fransk-tyska kriget 1870–1871. Dessa stämningar, som fanns kvar under resterande delen av 1800-talet, bottnade i en önskan att återta förlorade landområden. Övers. anm.

av oceanens vågor, ligger det leende Filippinerna. För sex år sedan såg vi där de generösa jänkarna, vi såg Washingtons senat i arbete. Inte ett eldsprutande berg – där mejade amerikanska gevär ner horder av människoliv; sockerkartellernas senat som i dag skickar tusen och åter tusen gyllene dollar till Martinique, för att locka tillbaka livet ur ruinerna, skickade till Kuba kanoner och åter kanoner, pansarskepp på pansarskepp, gyllene dollar i miljontals, för att skörda död och förintelse.

I går, i dag – långt borta i den afrikanska södern, där ett lugnt litet folk arbetade och levde i fred ända fram till för ett par år sedan, ser vi hur engelsmännen sprider förödelse, samma engelsmän som räddade moderns barn och barnens föräldrar kan vi där se stampa ner människoliv och barnkroppar med brutala soldatstövlar, vadande i blodfyllda pölar med död och elände framför och bakom sig.

Ack, och även ryssarna, alla rysars räddande, hjälpande, gråtande tsar – gamle bekant! Vi har sett er på Prags skyddsvärn, där varmt polskt blod flutit i strömmar och färgat himlen röd av sina ångor. Men det är dock gamla tider. Nej! Nu, för endast en vecka sedan, har vi sett er, givmilda ryssar där borta på dammiga landsvägar, mitt i den förfallna ryska byn, öga mot öga

med den slitna, upprörda, morrande folkhopen; då smattrade vapenskotten, då föll muzjikerna² rosslande till marken, då blandade sig det röda bondeblodet med landsvägsdammet. De måste dö, de måste falla, eftersom deras kroppar vek sig dubbla av hunger, eftersom de ropade efter bröd, efter bröd!

Och även dig har vi sett, du tårfyllda Moderrepublik. Det var den tjugotredje maj 1871, en härlig vårsol sken över Paris, och på gatan och fängelsegårdarna föstes tusentals bleka människor i arbetskläder samman, kropp bredvid kropp och huvud intill huvud; genom murens luckor stack Mitrailleur-sen³ fram sin blodtörstiga mynning. Ingen vulkan fick utbrott, ingen lavaström forsade ner. Det var dina kanoner, Moderrepublik, som riktades mot den sammanpackade människomassan. Skrik av smärta skar genom luften – över tjugotusen kroppar täckte Paris stenbelagda gator.

Och alla ni, vilka ni än är – fransmän och engelsmän, ryssar och tyskar, italienare och amerikaner – vi har sett er tillsammans en gång förut i broderligt samförstånd, förenade i ett stort förbund av nationer som hjälper och leder varandra – det var i Kina. Även där glömde ni allt hat mellan er, även där slöt ni er samman för fred – för att

2. Rysk bonde, övers. anm.

3. Ett mobilt eldvapen monterat på två hjul som snabbt kunde avlossa flera salvor. Användes av Frankrike i fransk-tyska kriget 1870–1871 och därefter i Paris 1871 för att bekämpa kommunarderna. Övers. anm.

gemensamt kunna mörda och bränna. Ha, hur grissvansarna⁴ föll som kägglor när de träffades av era kulor, som ett moget sädesfält piskat av hagel! Ha, hur kvinnorna kvidande störtade ner i vattnet och mötte dödens kalla armar på flykt undan tortyren i era heta omfamningar!

Och nu är de alla på Martinique, återigen med ett hjärta och en själ; de hjälper, räddar, torkar tårar och förbannar den förödande vulkanen. Mont Pelé, du godmodiga jätte, du kan skratta, med avsmak kan du blicka ner på dessa givmilda mördare, på

dessa gråtande rovdjur, dessa bestar i samaritkläder. Men det kommer en dag då en annan vulkan höjer sin dånande röst, en vulkan i vilken det kokar och sjuder, vare sig ni ger akt på det eller ej, och den kommer att svepa bort hela den skenheliga, blodbefläckade kulturen från jordens yta. Och först på dess ruiner kommer nationerna att kunna förenas till en äkta mänsklighet, som lär känna endast en dödlig fiende – den blinda, döda naturen.

*Översättning från tyskan
av Jonas Enander*

---

4. Tysk nedsättande beteckning för kineser. Övers. anm.